

9

PROCES ZMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY WIZJA EWOLUCJI

9. PROCES ZMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY - WIZJA EWOLUCJI

Gmina Sierakowice posiada dobrze wykształconą strukturę przestrzenną, której dalsza ewolucja polegać będzie na umacnianiu obecnych struktur, wypełnianiu istniejących luk, łączeniu sąsiadujących struktur w układy pasmowe oraz na tworzeniu nowych jednostek strukturalnych dla nowych funkcji gospodarczych gminy.

Generalna wizja rozwoju zakłada utrzymanie się istniejących procesów rozwojowych: intensyfikację działalności gospodarczej (rzemieślniczo-przemysłowej) wraz z funkcjami pochodnymi (tereny składowe, transport...), przy ograniczaniu roli rolnictwa (uprawy polowe i produkcja hodowlana).

9.1. Procesy demograficzne

Przy założeniu kontynuacji dotychczasowych trendów przewidywana liczba ludności gminy Sierakowice w 2005 roku osiągnie 16,7 tysiąca. W latach 2005 – 2010 wzrośnie o kolejne 1000 osób do 17,7 tysiąca. Podobnie będzie w kolejnym pięcioleciu. Nie ma podstaw w świetle obecnej wiedzy aby sądzić, że w 2015 roku liczba ludności gminy Sierakowice przekroczy 19 tysięcy osób.

9.2. Charakterystyka dotychczasowych zmian struktury przestrzennej

Charakterystyka toczących się procesów dotyczących zmian struktury przestrzennej gminy została opisana osobno dla terenów zurbanizowanych i dla terenów otwartych.

9.2.1 Tereny zurbanizowane

Obecny stan przestrzeni zurbanizowanej gminy jest efektem wielu procesów toczących się od lat na obszarze gminy, przy czym największe i najtrwalsze zmiany przyniósł okres minionych 30 lat, w tym zwłaszcza ostatnie dziesięciolecie (po 1989 roku).

Źródłem zmian była i jest wciąż znaczna samodzielność i gospodarność mieszkańców gminy, które skutkują rosnącą zamożnością regionu i znajdują odzwierciedlenie w przekształceniach przestrzeni zarówno w zakresie gospodarstw domowych, jak i bazy produkcyjnej.

Krótką charakterystyką tych procesów prowadzi do wyróżnienia następujących zjawisk:

- przekształcenie wsi Sierakowice w kierunku ośrodka o charakterze miejskim z miejskim (w centrum wsi) i przedmiejskim (na peryferiach) charakterem zabudowy, rosnącą rolą terenów rzemieślniczych i przemysłowych oraz redukcją funkcji strictly rolniczych,
- zmiany charakteru zabudowy pozostałych wsi w rejonach najaktywniejszych gospodarczo - intensyfikacja zabudowy mieszkaniowej oraz gospodarczej i usługowej z wprowadzaniem wzorów architektonicznych obcych tradycji regionu,
- wprowadzenie modeli przemysłowej hodowli roślin i chowu zwierząt (drób, trzoda chlewna) skutkujące lokalizacją kulturowo obcych form przestrzennych degradujących krajobraz,
- lokalizacja nowych obiektów przemysłowych i przemysłowo-składowych przy głównych drogach w gminie, tworzących nowe

ośrodki koncentracji funkcji gospodarczych - obecnie najbardziej widoczny i najszybciej postępujący proces przestrzenny,

- obrastanie rejonów atrakcyjnych rekreacyjnie i krajobrazowo w zabudowę letniskową i wypoczynkową bez kontroli standardów architektonicznych i infrastrukturalnych (dotyczy głównie terenów w sąsiedztwie jezior),
- rozpraszanie zabudowy poza istniejącymi wsiami i przysiółkami bez kontroli formy architektonicznej powstających obiektów.

Podsumowując należy stwierdzić, iż coraz więcej procesów wiąże się z przekształceniami podporządkowanymi funkcjom gospodarczym nie związanymi bezpośrednio z rolnictwem i obsługą rolnictwa, których lokalizacja i rozwój warunkowane są głównie dostępnością komunikacyjną, przy minimalizacji wpływu czynników przyrodniczych i krajobrazowych.

9.2.2 Tereny otwarte

Przekształcenia struktur przestrzennych terenów otwartych wiążą się z wpływem czynników wynikających z procesów urbanizacyjnych opisanych powyżej oraz z procesów związanych ze zmianami sposobów gospodarowania na terenach otwartych:

- program zwiększania lesistości kraju - dolesienia; w chwili obecnej procesy związane z dolesianiem występują na niewielką skalę, jednak w najbliższej przyszłości można się spodziewać wzrostu zainteresowania dolesieniami (w związku z atrakcyjnością finansową dla osób realizujących program dolesień oraz w związku z generalnie słabymi glebami w gminie),
- zmiana struktury upraw polowych polegająca na coraz większym udziale procentowym terenów nieużytków i gleb odłogowanych (nieopłacalność produkcji rolnej), oraz na rozwoju gospodarstw wielkoobszarowych (co znajdzie również odzwierciedlenie w zmianie form zabudowy w ramach gospodarstw farmerskich).

9.3. Zagrożenia i bariery rozwoju struktury przestrzennej gminy

Opisane powyżej procesy zmian prowadzą do ewolucji struktur przestrzennych, która generalnie podporządkowana jest prawom rynku, wobec czego, oprócz zjawisk i skutków pozytywnych niesie również następujące zagrożenia:

- niekontrolowany rozwój zainwestowania na terenach najłatwiejszych do pozyskania z bez uwzględnienia wymogów ochrony środowiska i walorów kulturowo-krajobrazowych,
- niedostosowanie rozwoju gospodarczego do możliwości obsługi infrastrukturalnej i obsługi komunikacyjnej,
- brak koordynacji działań poszczególnych inwestorów (w tym Gminy) owocujący nieefektywnym wykorzystaniem przestrzeni i zasobów środowiska,
- pogorszenie standardów życia mieszkańców gminy poprzez dopuszczenie do rozwoju funkcji uciążliwych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych,
- zaprzepaszczenie szans na realizację celów i inwestycji publicznych dla mieszkańców gminy poprzez dopuszczenie realizacji inicjatyw komercyjnych w najkorzystniejszych miejscach,

- wprowadzenie i utrwalenie w krajobrazie elementów obcych architektury i tradycji Kaszub.

Świadomość powyższych zagrożeń stwarza szansę na ukierunkowanie dalszego rozwoju gminy, który przy utrzymaniu bezwarunkowego priorytetu, jakim jest rozwój gospodarczy, zapewni respektowanie wymogów ochrony tych wartości środowiska, które przesądzą o sukcesie gminy w przyszłości.

Wśród walorów środowiska, które należy chronić i uwzględniać przy rozwiązywaniu wszelkich konfliktów dotyczących zagospodarowania przestrzeni należy wymienić przede wszystkim:

- najcenniejsze zasoby środowiska przyrodniczego,
- tradycyjny krajobraz kulturowy wsi w gminie Sierakowice,
- zasoby rekreacyjne gminy.

9.4. Wizja ewolucji struktury przestrzennej gminy

Podstawowe założenie dotyczące dalszej ewolucji struktury przestrzennej Sierakowic dotyczy aktywizacji roli władz samorządowych gminy w koordynacji i ukierunkowywaniu tych procesów poprzez następujące działania:

- stymulowanie i kontrola działalności inwestycyjnej podmiotów na terenie gminy (w tym aktywny udział władz gminy przy mediacji w sytuacjach konfliktowych pomiędzy użytkownikami przestrzeni),
- poszukiwanie inwestorów zewnętrznych i stwarzanie dla nich możliwości inwestycyjnych na terenie gminy,
- finansowanie z budżetu gminy inwestycji publicznych służących zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej wymienionych w studium,
- promocja i wspieranie pozytywnych form zagospodarowywania przestrzeni godzących interesy gospodarcze z walorami środowiskowymi.

9.4.1 Ogólne zasady i standardy kształtowania struktury przestrzennej

- Koncentracja zabudowy w obrębie istniejących wsi i wytworzenie zwartej struktury wsi zgodnie z historycznymi układami osadniczymi.
- Promowanie architektury nowych obiektów opartej na tradycyjnych wzorach historycznych w zakresie formy, detalu architektonicznego oraz wielkości (wysokość, kubatura).
- Powstrzymanie rozbudowy wsi wzdłuż dróg ponadlokalnych (unikanie efektu "zlewania się" wsi).
- Krystalizacja struktur wsi z wyraźnie wykształconym centrum przy podniesieniu atrakcyjności usługowej, standardu usług (w tym usług publicznych) i wzroście intensywności zabudowy w tych obszarach z zachowaniem czytelnej struktury przestrzeni publicznych (place, ryneczki...).
- Zasada dominacji kulturowych uwarunkowań zagospodarowania (ekspozycja walorów kulturowych i krajobrazowych) przy podkreśleniu odrębności poszczególnych jednostek osadniczych.
- Postulat wdrożenia programów rewaloryzacyjnych i rewitalizacyjnych dla szczególnie cennych fragmentów wsi o zachowanym układzie historycznym i wysokich walorach zachowanych obiektów.

- Podnoszenie standardu i estetyki istniejących struktur zagospodarowania.
- Lokalizacja obiektów produkcji rolniczej, ogrodniczej i zwierzęcej na terenach nieeksploatowanych krajobrazowo, poza centrami wsi, koncentracja zabudowy tego typu w zespołach o wspólnych zasadach zagospodarowania.
- Utrzymanie dostępności rekreacyjnej brzegów jezior.

9.4.2 Kierunki ewolucji

W perspektywie czasowej studium (do roku 2015) mieszczą się następujące kierunki ewolucji struktury przestrzennej gminy:

- wykształcenie wielofunkcyjnego centrum wsi Sierakowice, opartego na systemie przestrzeni publicznych, poprzez rewitalizację obszarów sąsiadujących z obecnym centrum,
- dalszy rozwój terenów mieszkaniowych (zwłaszcza na terenie Sierakowic) połączony z rozbudową infrastruktury technicznej oraz budową dróg lokalnych oraz terenów rekreacji i zieleni dla mieszkańców,
- koncentracja funkcji przemysłowych, składowych i rzemiosła na terenach przeznaczonych dla tych funkcji, połączona z podnoszeniem standardu zagospodarowania tych terenów (wykształcenie dzielnic "produkcyjnych"),
- wypełnianie terenów wolnych w zabudowie istniejących wsi oraz przekształcenia obiektów istniejących, przywracające tradycyjne formy architektoniczno-krajobrazowe,
- wykształcenie systemu ciągów korytarzy ekologicznych i rekreacyjnych poprzez dolesienia wskazanych obszarów oraz ochronę tych terenów przed zabudową,
- uporządkowanie zabudowy rekreacyjnej (głównie brzegi jezior) poprzez przekształcenia w dzielnice mieszkalno-rekreacyjne z zapewnieniem terenów usługowych oraz budowę właściwej infrastruktury.
- Utrzymanie i wzmocnienie funkcji ekologicznej, rekreacyjnej i krajobrazowej istniejących struktur przyrodniczych, w tym zwłaszcza parków, skwerów zieleńców itp...
- Rewaloryzacja przyrodnicza prowadzona w mikroskali (nasadzenia drzew, krzewów, bluszczu...).

10

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

10. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

10.1. Podstawowe zasady kształtowania struktury przestrzennej oraz gospodarowania przestrzenią

10.1.1 Utrzymanie i pogłębienie zróżnicowania przestrzennego struktury funkcjonalnej

Powierzchnia gminy Sierakowice wynosi 18 236 ha, podstawowe elementy struktury funkcjonalnej to:

- użytki rolne,
- lasy i zadrzewienia ,
- wody,
- nieużytki,
- tereny komunikacyjne ,
- tereny zabudowane ,
- użytki kopalne ,
- tereny wypoczynkowe .

Utrzymanie zróżnicowania funkcjonalnego obszaru gminy zdeterminowane jest przez układ terenów nieprzydatnych pod zabudowę, w tym terenów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu z ograniczeniem rozwoju: tereny leśne i jeziora, tereny podmokłe, które zajmują znaczną część obszaru gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w części wschodniej gminy w granicach Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz mniejsze na zachodzie w rejonie wsi Borowy Las i wsi Kowale. Jeziora zajmują fragment północny gminy w rejonie Kamienicy Królewskiej (Jeziora Kamienieckie) oraz na południu w rejonie Gowidlina (Jezioro Gowidlińskie). Pozostałe tereny użytkowane są głównie rolniczo, tylko niewielki procent powierzchni to tereny zabudowane. Największe koncentracje zabudowy to przede wszystkim położona centralnie wieś Sierakowice oraz wieś Gowidlino na zachodzie i Kamienica Królewska na północy. Najbardziej intensywnie zainwestowane i zabudowane tereny to wieś Sierakowice. Należy przewidywać, że proces rozwoju przestrzennego wsi oraz intensyfikacji zabudowy będzie nadal postępował.

10.1.2 Wykształcenie Systemu Osnowy Ekologicznej Gminy

System Osnowy Ekologicznej Gminy to ciągła struktura przestrzenna wiążąca ze sobą najbardziej wartościowe, różnorodne tereny zieleni i fragmenty terenów otwartych (w tym wód powierzchniowych), a także zapewniająca ich powiązania z terenami otwartymi, niezabudowanymi.

Najważniejszą zasadą funkcjonowania SOEG jest zachowanie jego ciągłości przestrzennej. Powiązania funkcjonalne terenów o zróżnicowanej aktywności biologicznej zapewniają im trwałość, częściowo naturalną odnawialność, przez to utrzymanie względnej równowagi ekologicznej środowiska przyrodniczego oraz zachowanie walorów użytkowych i estetycznych krajobrazu.

Potrzeba określenia zasad kształtowania osnowy ekologicznej wynika z konieczności ochrony i wzmocnienia struktury środowiska przyrodniczego. Określanie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania środowiska jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju. Pomaga rozwiązać problemy związane z ochroną przyrody i jej zasobów, racjonalnym wykorzystaniem nieprzydatnych w gospodarce rolnej gruntów, zaspokajaniem potrzeb społecznych w zakresie rekreacji i turystyki oraz poprawą warunków życia na terenach uprzemysłowionych. Szczegółowe zasady zagospodarowania terenów w korytarzach ekologicznych powinny określać plany miejscowe uwzględniając zagadnienia ochrony i kształtowania przestrzeni aktywnych przyrodniczo jako priorytet. System terenów aktywnych biologicznie stał się podstawą określenia projektowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

10.1.3 Utrzymanie procesu koncentracji zabudowy

Należy dążyć do utrzymania istniejącego trendu koncentracji i intensyfikacji zabudowy w wyznaczonym w studium obszarach przy jednoczesnej ochronie istniejących walorów środowiska. Koncentracja zabudowy ma znaczenie dla utrzymania walorów krajobrazowych przestrzeni otwartych, ale także pozwala na obniżenie kosztów funkcjonowania gminy (budowa i utrzymanie dróg, doprowadzenie i eksploatacja uzbrojenia).

10.1.4 Proekologiczne zasady gospodarowania przestrzenią

Stosowanie i promocja proekologicznych zasad gospodarowania przestrzenią stanowią warunek wszelkiej działalności gospodarczej na terenie gminy. Obowiązek poszanowania i właściwego wykorzystania zasobów środowiska dotyczy wszystkich inwestorów i podmiotów gospodarujących dobrami naturalnymi. Rola władz gminy na tym polu winna się koncentrować na następujących działaniach:

- prowadzenie konsekwentnej polityki rozwoju gminy poprzez realizację planów miejscowych,
- budowa infrastruktury technicznej podnoszącej standard życia mieszkańców gminy i ograniczającej uciążliwość dla środowiska (drogi, wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa),
- wspieranie budowy Systemu Osnowy Ekologicznej Gminy w oparciu o korytarze ekologiczne, w tym prowadzenie programu dolesień,
- opracowanie i wdrożenie programu gospodarowania odpadami i surowcami wtórnymi w gospodarstwach domowych i w sektorach produkcyjnych,
- koncentracja funkcji rzemieślniczych i produkcyjnych na wyznaczonych terenach rozwoju,
- wspieranie działań proekologicznych inicjowanych przez przedsiębiorstwa i instytucje,
- wychowanie młodzieży w duchu poszanowania wartości środowiska przyrodniczego.

10.2. Kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego

10.2.1 Obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych

Na terenie gminy Sierakowice znajduje się stosunkowo dużo obiektów i terenów objętych formami ochrony przyrody - stosownie do Ustawy z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody. Występują tu następujące formy ochrony przyrody:

- park krajobrazowy:
  - Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną;
- rezerwaty przyrody:
  - Kurze Grzędy,
  - Jezioro Turzycowe,
  - Żurawie Chrusty;
- zespoły przyrodniczo krajobrazowe:
  - Rynna Potęgowska,
  - Rynna Kamieniecka i Rynna Mirachowska,
  - Dolina Łeby w KPK,
- obszar chronionego krajobrazu:
  - Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu;
- parki zabytkowe: w Sierakowicach i Tuchlinie;
- pomniki przyrody:
  - głazy i drzewa – 8 okazów.

10.2.2 Obszary i obiekty postulowane do objęcia ochroną

Na terenie gminy Sierakowice, w chwili obecnej nie znajdują się obszary lub obiekty przyrodnicze objęte ochroną przez gminę. Występują tu jednak obszary i obiekty, które z racji swoich cennych walorów przyrodniczych proponowane są do objęcia ochroną:

10.2.2.1 Postuluje się do objęcia ochroną rezerwatową:

Torfowiska nad J. Junno

Rezerwat torfowiskowy o powierzchni 7 ha, który wymaga utworzenia otuliny, w obrębie projektowanego rezerwatu za "Planem ochrony KPK" proponuje się przyjąć następujące zasady gospodarowania:

- 1) nie pozyskiwać jakichkolwiek roślin, w tym nie wycinać drzew i krzewów;
  - 2) nie prowadzić jakichkolwiek prac melioracyjnych;
  - 3) nie wznosić obiektów budowlanych w obrębie planowanych rezerwatów i ich otulin;
  - 4) nie zanieczyszczać jakimikolwiek substancjami powierzchni ziemi, wód i atmosfery;
  - 5) uznać lasy w obrębie planowanych rezerwatów i ich otulin za lasy wodochronne lub glebochronne;
- (...)

Do czasu ustanowienia ww. rezerwatów wszelkie prace zmieniające dotychczasowy sposób użytkowania wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Przygielkowy moczar koło Skrzyszewa

Rezerwat florystyczny o powierzchni 4,8 ha, który wymaga utworzenia otuliny. Na ww. obszarze zaleca się zasady gospodarowania jak w odniesieniu do rezerwatów postulowanych do utworzenia w KPK (dział III, rozdz. 1, lit. B, pkt.2).

10.2.2.2 Projektowane użytki ekologiczne

Ze względu na walory przyrodnicze i znaczenie ekologiczne „Plan ochrony KPK” proponuje, aby Gmina Sierakowice objęła ochroną, przez uznanie za **użytki ekologiczne** następujące obszary:

- mokradło na północ od Kamienicy Młyn (pow. 11,8 ha);
- ujście Bukowiny do Jeziora Kamienieckiego (pow. 40,0 ha);
- Młyńskie Błoto (pow. 5,5 ha);
- jezioro Odnoga (pow. 17,2 ha);
- murawy na południe od Kamienicy Królewskiej (pow. 3,1 ha);
- wąwóz na południe od Kamienicy Królewskiej (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, oddz. 145 a, 144 b - część, pow. 6,8 ha);
- siedlisko w Korytach (pow. 0,8 ha);
- oczka wodne na południe od rezerwatu „Jezioro Turzycowe” (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, oddz. 153 g, i, pow. 2,5 ha);
- torfowisko na południe od Bączkiej Huty (pow. 12,3 ha);
- torfowisko na zachód od Szopy (pow. 5,0 ha);
- wąwóz na zachód od Boru (pow. 2,3 ha);
- bagno na zachód od Mojusza (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, Oddz.241 d, f., pow. 12,5 ha);
- torfowisko na wschód od rezerwatu „Żurawie Chrusty” (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, oddz. 271 d, f, pow. 7,0 ha);
- torfowisko na północ od rezerwatu „Żurawie Chrusty” (pow. 6,5 ha);
- torfowisko na południe od Mojusza (pow. 9,5 ha);
- uroczysko leśne na wschód od Mojuszewskiej Huty (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, oddz. 277 l, 284 a-d, 283 b, a-część, pow. 17,0 ha);
- torfowisko na południe od Mojuszewskiej Huty (Ndl. Kartuzy, Obręb Mirachowo, oddz. 288 f, g, 289 g-k, 294 b, c, 295, 296 a, b, c -część, pow. 33,5 ha);
- torfowiska na południowy zachód od Skrzyszewa (pow. 23,5 ha),

Dla postulowanych użytków ekologicznych należy rozpoznać uwarunkowania wynikające z własności gruntów w celu przeprowadzenia formalno-prawnych procedur ich ustanowienia. Postuluje się ustanowienie następujących zakazów:

- zmiany użytkowania łąkowego i leśnego na inne;
- prowadzenia wszelkich prac melioracyjnych;
- wznoszenia budynków i budowli w obrębie użytku i w odległości 50 m od niego;
- zanieczyszczania jakimikolwiek substancjami powierzchni ziemi, wód i atmosfery;
- ograniczenia:
- dopuszcza się ekstensywne użytkowanie rolnicze w postaci wykaszania i wypasania łąk;
- zaleca się dostosowanie gospodarki leśnej do ochronnych funkcji lasów.

Indywidualne zasady gospodarowania na obszarze poszczególnych użytków określają przepisy wprowadzające ochronę.

10.2.2.3 Pomniki przyrody

Proponuje się uznać za **pomnik przyrody** okaz drzewa znajdujący się na terenie GOChK, na południe od wsi Puzdrowo, oznaczony graficznie na rysunku nr 2 studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” oraz na szkicu poglądowym nr 1 „Kształtowanie o ochrona środowiska przyrodniczego”. Według „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Sierakowice” (1992) na terenie gminy występuje kilkadziesiąt obiektów (drzew i ich grup oraz głązów), które spełniają kryteria uznania za pomnik przyrody – w celu ich ustanowienia przez Radę Gminy Sierakowice konieczna jest ich szczegółowa inwentaryzacja.

10.2.3 Osnowa ekologiczna gminy i zasady jej kształtowania

Podstawowymi elementami systemu są powiązane ze sobą struktury przyrodnicze:

- o randze regionalnej – główne korytarze ekologiczne (ciąg dużych kompleksów leśnych, jezior, kompleksów hydrogenicznych, dolin cieków);
- o randze lokalnej – lokalne korytarze ekologiczne (na które składają się tereny dolesień, drobne kompleksy zieleni semileśnej, zadrzewienia, małe zbiorniki wodne wraz z bezpośrednim otoczeniem, zieleń urządzona - głównie we wsi Sierakowice, cmentarze wraz z zielenią izolacyjną itp.)

Wyznaczono układ korytarzy ekologicznych: głównych i lokalnych, które łączą ze sobą elementy SOEG w sposób zapewniający ciągłość przestrzenną terenów aktywnych przyrodniczo. W wyznaczonych korytarzach mogą znajdować się także inne tereny (spoza SOEG), które jako elementy adaptowane zapewniają ciągłość przestrzenną korytarzy, np.: istniejące gospodarstwa rolne i pola uprawne.

Główne korytarze ekologiczne to:

- Kamienica Królewska - Gowidlino - łączący lasy KPK i rejon rynny Potęgowskiej z rejonem jeziora Gowidlińskiego poprzez Załakowo i Łyśniewo,
- KPK Mojuszewska Huta - Tuchlino, poprzez Patoki, Sierakowską Hutę, Tuchlino, Rębienicę, Karłowo w kierunku Sulęczyzna,
- Łyśniewo - Tuchlino - korytarz łączący oba wspomniane powyżej, przebiegający przez Puzdrowo oraz łączący się z systemem terenów osnowy ekologicznej Sierakowic.

Oprócz opisanych korytarzy wyznaczono sieć korytarzy lokalnych obejmujących powiązania przestrzenne w mniejszej skali. Ważnym elementem systemu osnowy ekologicznej gminy są tereny zielone wsi (zwłaszcza Sierakowic, Kamienicy Królewskiej, Gowidlina i Puzdrowa), które powinny tworzyć system przestrzeni publicznych (parki, zieleńce, tereny sportu i rekreacji) opartych o naturalne walory miejsca (istniejące tereny zielone, stawy i ciek wodne, połączenia z kompleksami leśnymi) i łączące się z terenami zieleni przydomowej.

Aby nie dopuścić do przerwania systemu, w studium ustalono zasady gospodarowania w SOEG, i tak należy:

- wykluczyć możliwość lokalizowania w SOEG funkcji o silnym oddziaływaniu na środowisko (przemysł, intensywna zabudowa, wysoko wydajne rolnictwo),
- podtrzymywać obecne użytkowanie terenów zgodne z pełnionymi przez system funkcjami ekologicznymi,
- dążyć do powiększania udziału terenów aktywnych biologicznie na terenach już zainwestowanych (tereny aktywne biologicznie powinny stanowić minimum 50% powierzchni działki), kształtować odpowiednio układy nowej zabudowy oraz zachowywać duży udział powierzchni aktywnych biologicznie,
- przeznaczać niezagospodarowane tereny w obrębie SOEG przede wszystkim na użytkowanie o funkcjach ekologicznych,
- przywracać naturalny stan istniejącym strukturom przyrodniczym i eliminować bariery antropogeniczne,
- wzmocnić lokalne składowe systemu np. przez dolesienia, rekultywację obszarów zdegradowanych,
- wzmocnić obudowę biologiczną cieków,
- wprowadzić pasy zieleni izolacyjnej przy obiektach uciążliwych dla środowiska, w tym wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu.

Na system osnowy ekologicznej gminy składają się następujące elementy, dla których określono w studium szczegółowe zasady i kierunki kształtowania:

- jeziora
  - ochrona i utrzymanie czystości wód klas wysokich oraz dążenie do podniesienia klasy czystości wód,
  - ochrona brzegów jezior przed nadmiernym zainwestowaniem,
- ciek wodne i rowy melioracyjne
  - ochrona czystości,
  - ochrona zachowawcza,
- lasy
  - ochrona zachowawcza,
  - rekultywacja zniszczeń,
  - zabezpieczenie terenów leśnych przed degradacją (dotyczy głównie lasów w pobliżu dużych wsi i ośrodków wypoczynkowych),
- tereny pod dolesienia
  - wprowadzenie zalesień na grunty porolne w sąsiedztwie i w obrębie kompleksów leśnych,
  - wzmocnienie poprzez zalesienia i zakrzewienia istniejących powiązań ekologicznych oraz kształtowanie nowych korytarzy,
  - utrzymanie i promowanie naturalnej sukcesji na terenach porzuconych upraw rolnych,
- kompleksy łąk i pastwisk, tereny hydrogeniczne
  - ochrona istniejącego użytkowania łąkowo - pastwiskowego
- zieleni urządzona
  - pielęgnacja istniejącej zieleni,
  - rekultywacja zdegradowanej zieleni na terenach ośrodków wypoczynkowych,
  - urządzenie nowych terenów zieleni wzmacniających strukturę ekologiczną gminy,
  - w przypadku wsi Sierakowice urządzenie pasów zieleni łączących kompleksy leśne z terenami zieleni w centrum wsi,

- zachowanie dużego udziału zieleni na terenach zabudowanych leżących w korytarzach ekologicznych,
- urządzenie pasów zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych degradujących krajobraz,
- urządzenie zieleni wokół projektowanych ośrodków sportowo – rekreacyjnych,
- cmentarze
  - estetyzacja,
  - urządzenie zieleni izolacyjnej,
  - pozostawienie strefy ograniczonego użytkowania wokół cmentarzy obowiązującej zgodnie z przepisami szczególnymi.

10.2.4 Zagrożenia i konflikty ekologiczne - identyfikacja i sposoby neutralizacji

Obszar gminy Sierakowice pod względem warunków ekologicznych należy ocenić pozytywnie. Zagrożenia i konflikty związane są przede wszystkim z jednostkowymi, lokalnymi uciążliwościami, związanymi z:

- zakładami przemysłowymi działającymi w sposób wadliwy lub przestarzały technologicznie,
- komunikacją samochodową (zanieczyszczenie atmosfery i hałas na głównych skrzyżowaniach dróg kołowych, bocznicie kolejowe itp.),
- przekształceniami litosfery związanymi z wyrobiskami po eksploatacji surowców i zniszczeniami geomechanicznymi spowodowanymi działalnością inwestycyjną,
- nielegalnymi składowiskami odpadów,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych,
- zakładami rzemiosła uciążliwego zlokalizowanymi w obrębie zabudowy mieszkaniowej,
- degradacją gleb spowodowaną niewłaściwą gospodarką rolną,
- otoczeniem obiektów infrastruktury ochrony środowiska (oczyszczalnia ścieków, wylewisko odpadów).

10.2.4.1 Sposoby neutralizacji zagrożeń i konfliktów ekologicznych:

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu z obiektów przemysłowych (głównie Wytwórni Mas Bitumicznych i Zakładu Produkcji Betonu w Mojuszu), rzemiosła uciążliwego oraz gospodarstw domowych do wielkości normatywnych,
- ograniczenie emisji tlenków azotu i odorów z ferm hodowlanych,
- przestrzeganie zakazu lokalizacji funkcji chronionych (mieszkalnictwa, szpitali, domów opieki społecznej, budynków związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, funkcji uzdrowiskowych, funkcji rekreacyjnych) w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu i przez to dużym natężeniu zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- rekultywacja wyrobisk (w pierwszej kolejności wyrobisk po nielegalnej eksploatacji surowców i terenów zniszczeń przemysłowych) – zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi podmiot prowadzący eksploatację jest zobowiązany po zakończeniu

wydobycia do przeprowadzenia rekultywacji obszaru eksploatowanego,

- rekultywacja nielegalnych składowisk odpadów oraz kontrola wywozu odpadów z indywidualnych gospodarstw,
- zmniejszanie ilości opadów w gminie i racjonalizacja gospodarki odpadami poprzez segregację odpadów (również w gospodarstwach domowych) jako pierwszą fazę technologicznego procesu ich utylizacji,
- przeciwdziałanie erozji przez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych,
- racjonalne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin i nawozów mineralnych,
- ochrona i utrzymanie czystości wód powierzchniowych klas wysokich oraz dążenie do podniesienia klasy czystości wód poprzez:
- uregulowanie gospodarki ściekowej w gminie – rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej,
- kontrolę szczelności i częstotliwości opróżniania powszechnie stosowanych przyobiektowych, bezodpływowych zbiorników gromadzenia ścieków (tzw. szamb) w gospodarstwach nieskanalizowanych,
- likwidację miejsc bezpośredniego odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i gleb,
- wprowadzenie w obiektach hodowlanych sprawnych, indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (co zapobiegnie powstawaniu znacznej ilości ścieków „agresywnych”, łatwo migrujących w środowisku),
- wyposażenie ośrodków wypoczynkowych nad jeziorami w infrastrukturę ochrony środowiska,
- zapobieganie niszczeniu lasów i zieleni w pobliżu dużych wsi i ośrodków wypoczynkowych:
- rekultywacja zniszczeń,
- zalesienie zniszczeń, zwłaszcza w sąsiedztwie większych wsi i ośrodków wypoczynkowych (powstałych głównie przez intensywną penetrację turystów),
- zagospodarowanie turystyczne (urządzenie ścieżek rekreacyjnych, szlaków turystycznych, ustawienie ławek, wiat, śmietników),
- likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci.

10.2.5 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Studium określa dla gminy Sierakowice następujące zasady i kierunki gospodarowania na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- ze względu na brak w gminie terenów o wysokiej waloryzacji rolniczej o wysokiej klasie gleb (I, II lub III) w studium nie wyznaczono obszarów szczególnie chronionych gleb,
- wyłącza się z nowej zabudowy tereny rolne wskazane do utworzenia i wzmocnienia korytarzy ekologicznych,
- użytki rolne o najwyższej w gminie wartości rolniczej (dotyczy użytków rolnych na glebach IV klasy – ok. 576 ha gruntów ornych i 542 ha użytków zielonych) umożliwiającą prowadzenie najwartościowszych w

gminie upraw wysokogatunkowych odmian: warzyw kapustnych, truskawek, ziemniaków a także upraw metodami ekologicznymi, w studium wskazuje się jako tereny wyłączone z zabudowy lub gdzie dopuszcza się zabudowę służącą wyłącznie produkcji rolnej (powierzchnie tych upraw powinny być szczególnie chronione przed zabudową w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego),

- wskazuje się do uwzględnienia w planach miejscowych tereny dla skoncentrowanej działalności produkcyjno – magazynowej dla rolnictwa w celu tworzenia podstaw rozwoju rynku skupu płodów rolnych, przetwórstwa owocowo-warzywnego i spożywczego oraz przechowywania produktów rolnych,
- na pozostałych terenach rolnych dopuszcza zabudowę służącą produkcji rolnej, a także tworzenie bazy agroturystycznej (obiekty noclegowe, rekreacyjne, sportowe) oraz rozbudowy istniejącego siedliska - budowa drugiego domu w odległości nie większej niż 50m od istniejącego.